

Noored töötajad. Faktid ja arvud Noorte tööhõive

Euroopa riskiseirekeskus on koostanud mitu aruannet, milles kirjeldatakse tööohutust ja töötervishoidu seoses konkreetse riski, sektori või töötajate rühmaga. Käesolev infoleht võtab kokku aruande (1) noorte töötajate kohta. See on osa ulatuslikumast projektist, mille eesmärk on tuvastada suundumusi ja tööriske varasemas järgus, et aidata kaasa ressursside paremale suunamisele ning võimaldada õigeaegseid ja tõhusaid sekkumisi.

Käesoleva väljaande eesmärk on anda ülevaade ohtudest, millega noored töö juures kokku puutuvad, ja selliste kokkupuudete lühi- ja pikaajalistest tagajärgedest. Analüüsitakse statistikat ja uurimusi ning tutvustatakse mõningaid ennetuse juhtumiuuringuid.

Euroopa Liidu liikmesriikidest ja kaugemalt kogutud infohulga koondamisega soovib agentuur pakkuda arvestatavat ülevaadet noorte töötajate töötervishoiu ja tööohutuse kogemustest. Agentuur loodab, et pakutav teave aitab paremini kaitsta noorte tööelu algust ning tagab seega nende parema tervise kogu edasise tööelu jooksul.

Noorte tööhõive EL 25-s

Noorte osakaal töäjõus väheneb peaaegu kõikides liikmesriikides. See kajastab sündivuse langust, kuid võib osutada ka sellele, et hariduse omandamine on rohkem levinud ja kestab kauem. Lisaks on noored tundlikumad majanduslanguse suhtes: tööandjad reageerivad majanduslikule survele, värvates vähem uusi noori töötajaid.

2005. aastal töötas EL 25-s umbes 193,8 miljonit inimest, sealhulgas 20,4 miljonit noort (2). Noored moodustasid töäjõust 10,5%. Noorte tööhõivemäär (3) (EL 25) tõusis 36,3%-le, samas kui 15–64-aastaste tööhõivemäär on 63,6%.

Noorte töötuse määr oli EL 25-s 18,7%, see ületas üldist töötuse määra (9,0%) üle kahe korra. Paljudes EL-i liikmesriikides on noorte töötus viimastel aastatel kasvanud, kuigi üldiselt vananevas rahvastikus on noorte osakaal kahanenud. Lisaks on olulisi piirkondlikke erinevusi: kahes kolmandikus EL 25 piirkonnast oli noorte töötuse määr vähemalt kaks korda kõrgem kui üldine. Noorte töötuse määr jäi piirkonniti vahemikku 6,2–59,1%.

Noorte edukas integratsioon tööellu on aga ühiskonna ja ettevõtete seisukohast ülilooline, samuti on see väga tähtis noortele endile, nende tervisele ja heaolule ning kontrollile oma elu üle.

Ajutine, osaja-, nädalalõpu- ning vahetustega töö

2005. aastal töötasid 15–24-aastased noored ülejäänud töäjõuga võrreldes harvemini täiskohaga (72% vs 82%), rohkem ajutiste lepingute alusel (39% vs 14%) ning tihemini palgatöötajana (94% vs 83%). Arvestades aga noorte seas levinud mitteametlikku tööd (nt vabatahtlik töö, töötamine pereettevõttes, praktika), on tööhõivet keeruline kindlaks teha.

Paljud EL 25 ajutised töötajad olid alla 25-aastased: 37,5% noortest töötajatest töötas ajutise lepingu alusel. Vastav protsent kõikus riigiti, olles madalaim Iirimaa (6,8%) ja kõrgeim Hispaanias (59,4%).

Ajutist töäjõudu vahendavate asutuste andmetel (4) on ajutise lepinguga töötajatel väiksem juurdepääs koolitusele ja oskuste pikaajalisele arendamisele kui tähtajatu lepinguga töötajatel. Ajutistel töötajatel on ka väiksem kontroll oma tööülesannete, töötempo ja töömeetodite üle, neil on väiksemad nõudmised tööle ning nad ei ole nii teadlikud tööga seotud riskidest.

2005. aastal töötas osalise tööajaga iga neljas noor. Osajatöö tähtsus tõuseb ka üldiselt. Uurimused osajatöö kohta Euroopas näitavad, et sel puhul on koolitus- ja karjäärivõimalused väiksemad (5). Palgatase ja sotsiaalkindlustushüvitised on tihti madalamad ning töö on tavaliselt monotoonne.

Lisaks töötas üle poole noortest töötajatest vähemalt ühel laupäeval kuus. Noored töötasid tihedamini ka vahetustega tööl.

Kus noored töötavad?

Sektoripõhine jaotus näitab, et EL 25-s töötab kõige suurem osa noortest hotellides ja restoranides (22,7%) ning kaubanduses (16,3%). Hotellid ja restoranid on noorte peamine töövaldkond 20 liikmesriigis 25-st ning kõikide liikmesriikide peale kokku on see valdkond esikolmikus.

Arvestades nimetatud sektoritele omaseid võimalikke kahjulikke tingimusi (sealhulgas madal palk, ajutine hooaj töö, halvad töötingimused ja füüsiliselt raske töö), on sellisel jagunemisel olulisi tagajärgi noorte tööohutusele ja töötervishoiule. 2005. aastal töötasid noored EL 25 riikides peamiselt teenindajatena (5,2 miljonit), millele järgnesid oskustöö ja muud seonduvad ametid (3,6 miljonit). Ametnikud (2,7 miljonit) ning tehnikud ja samaväärsed asjatundjad jagasid kolmandat kohta (2,7 miljonit) ning neile järgnesid kohe lihttöötajad (2,5 miljonit). Jagunemine ametite vahel on liikmesriigiti mõnevõrra erinev. Aastatel 2000–2005 suurenes noorte töötajate arv kõige rohkem teenindajate ning poe- ja müügitöötajate hulgas (+0,38 miljonit).

Paljusid nimetatud sektoreid ja ameteid iseloomustab kõrge õnnetuserisk, kokkupuude paljude tööga seotud ohuteguritega või näiteks teenindussektori puhul ohtlikud tööolukorrad.

Soolised erinevused

Noortel, nagu teistelgi töötajatel, tuleb silmitsi seista sooliste erinevustega. Noorte meeste tööhõive on suurem kui noorte naiste oma: 2005. aastal töötas EL 25-s 11,1 miljonit noort meest ja 9,3 miljonit noort naist. Sellegipoolest on raske leida ohtudega kokkupuute ja tervisenäitajate kohta andmeid, milles noori mehi ja naisi eristatakse.

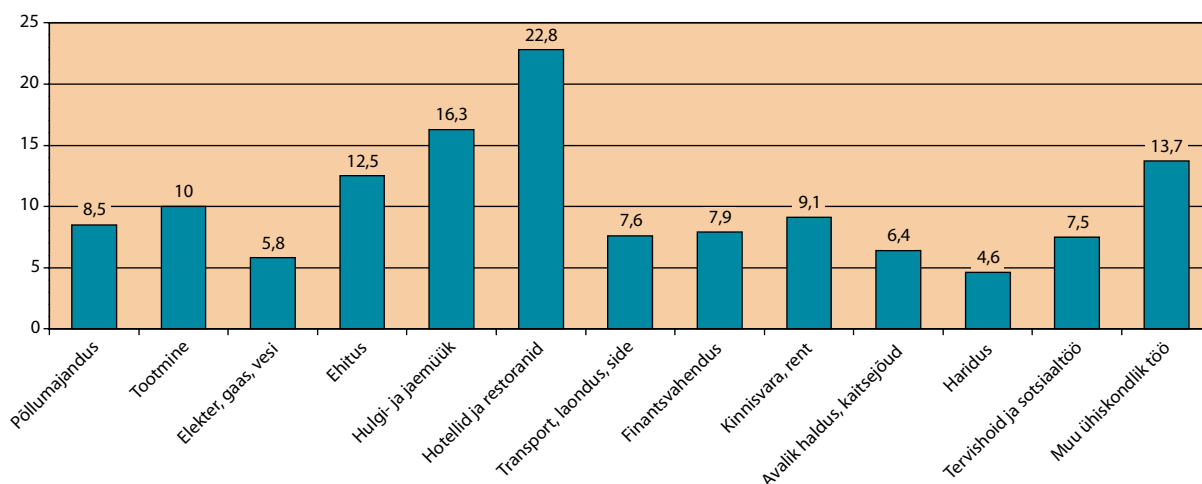
(1) <http://osha.europa.eu/publications/reports/7606507>

(2) Noored töötajad: 15–24-aastased.

(3) Tööhõivemäär on kajastatud tööhõives osalevate inimeste koguarvu protsendina asjaomase vanusegrupi koguarvust.

(4) Goudswaard, A.; Andries, F., Employment status and working conditions. <http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0208.htm>

(5) Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond, Dublin. Osajatöö Euroopas, 2005. <http://www.eurofound.eu.int/ewco/reports/TN0403TR01/TN0403TR01.pdf>

Noorte töötajate osakaal sektorite kaupa, EL 25, 2005, LFS

Sooküsimustel on eri riskiteguritega kokkupuutumisel tähtis roll ning seetõttu mõjutavad need mitmeid tervisenäitajaid. Näiteks juuksurina töötavad põhiliselt naised, kes moodustavad töötajatest 87%. Euroopa 400 000 juuksurialongis töötab üle miljoni inimese. Seda sektorit iseloomustab ka noor tööjõud: 83% tööle võetud inimestest on alla 26-aastased ja 56% alla 19-aastased. Seetõttu on peaaegu kõik juuksuritega seotud riskitegurid automaatselt olulised ka noorte jaoks. Selle sektori põhilised tervisehäired – nahahaigused, astma ning luu- ja lihaskonna vaevused – mõjutavad seetõttu peamiselt noori naisi.

© Hasse Eriksson

Lisateave

Aruanne on osa agentuuri iga-aastasest kampaaniast, Euroopa tööohutuse ja töötervishoiu nädalast, mis 2006. aastal oli pühendatud noorte töötajate kaitsmisele. Loosungi all „Ohutu lähe!“ võttis Euroopa suurimast tööohutuse ja töötervishoiu kampaaniast aktiivselt osa üle 30 riigi, et kaitsta noori töötajaid.

Vaja on rohkem uuringuid, et:

- saada ülevaade noori töötajaid ohustavatest riskidest ja kokkupuutumisest töökohas esinevate ohuteguritega, nagu ohtlikud ained (eriti bioloogilised ained, kantserogeensed ja reprotoksilised ained), müra ja vibratsioon, füüsiliselt väsitavad töötingimused ning psühhosotsiaalsed riskid;
- hinnata konkreetsete riskide tähtsust noortele kõrge tööhõivega sektorites, keskendudes eriti teenindussektorile;
- hinnata soolisi erinevusi ning vastavate riskide suhtelist tähtsust noortele meestele ja naistele;
- kohandada teadlikkuse tõstmise, koolituse ja ennetustöö eespool tuvastatud erinevustele vastavaks ning kaasata sellesse mitmekesisuse küsimus, näiteks noorte võõrtöötajate puhul;
- tagada, et koolitus, mille tulemus ei ole ametlik kvalifikatsioon (see puudutab järjest rohkem naistöötajaid, näiteks teenindussektoris koduhoolduse puhul), hõlmaks tööohutust ja töötervishoidu;
- suunata tööõnnetuste riskimaandamispoliitikat tõhusalt noortele. Selles küsimuses võib kasuks tulla poliitikavaldkondadevaheline koostöö (nt rahvatervis, lapstööjõu kasutamise vastu võitlemine, transpordiohutuse);
- pakkuda tavaharidussüsteemi kõikidel tasanditel teavet tööohutuse ja töötervishoiu kohta.

Riskidega kokkupuute ja tervise mõjude teave noortele töötajatele on kokku võetud infolehes nr 70 „**Noored töötajad. Faktid ja arvud. Kokkupuude riskidega ja tervise mõjud**“.

Lisateavet noorte tööohutuse kohta leiate aadressilt
<http://ew2006.osha.europa.eu/>.

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel.: (+34) 94 479 43 60, faks: (+34) 94 479 43 83

E-post: information@osha.europa.eu

© Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur. Paljudamine on lubatud allikale viitamisel. Printed in Belgium, 2007

